

ΡΟΗΤΙΚΟΣ ΑΝΘΩΝ

ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΣ

ΤΙΜΗ ΦΥΛΑ. ΛΕΗ 20.

ΦΥΛ. ΠΡΩΤ. ΛΕΗ. 40.

Ἡ συνδρομὴ προπληρωτέα καὶ ὑποχρεωτ. δι' ἓν ἔτος· ἐν Ζακύνθῳ ἀνέκριμα δρ. 2
Ἐν τῇ Πρωτεύουσῃ καὶ ταῖς Ἐπαρχίαις ἐτήσια 8. Ἐν δὲ τῇ Ἀλλοδαπῇ φρ. χ. 10

ἘΝ ΖΑΚΥΝΘῶ. 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1887. | ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Ι. Γ. ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΣ.

ΕΤΟΣ Α'. Τόμ. Β'.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ

Φυλ. Α'. ΑΡΙΘ. 27

Ποιήσεις.— Π. Σ. Συνοδινοῦ, — Α. Λασκαράτου, — Δ. Παπαρρηγοπούλου, —
Η. Τσιτσέλη, — Σ. Ἀντύπα, — Ι. Τσουκάτου, — Γ. Γ. Αβίχου. — Γ. Λαγου-
δάρα, — Φωσκόλου, Ὅρτις μετὰ φρ. Γ. Κ. Σφήκα. — Δημήτριος Παπαρρηγό-
πουλος ὑπὸ Σ. Δεβιάζη.

Ο ΒΑΛΜΑΣ (1)

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΤΟΥ ἙΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Περὶ τοῦ ὀρνέου (Γκιώνη) βύα.

Ἀπαγγελλεῖς τῇ 29 Δεκ. 1886 εἰς τὸν φιλολ. Σύλλ. τοῦ Παράσσου.

Ποῖος ἄνθρωπος δὲν ἄκουσε μαζὺ μὲ τοῦ ἀγέρα
Τὰ μουγγρετιὰ νὰ χύνεται τῆς νύχτες τοῦ χειμῶνος,
Ἐὰν ἀπὸ Κόσμον ὅπου μιὰ δὲν φώτισεν ἡμέρα,
Καὶ ὅπου μὲ τὰ φονικὰ κρυφομιλεῖ ὁ πόνος,
Ποῖος ἄνθρωπος δὲν ἄκουσε τὸ κλάψιμο τοῦ Γκιώνη
Ὅταν σκοτάδι ἄγριο τὸν Κόσμο σαθρώνη;
Τῆς νύχτες ὅπου ἄγρυπνος διὰ τὸν Κόσμο κλαίω
Καὶ μυστικὰ παρὰ πανα μὲ τὸ θεό μου λέω,
Τῆς νύχτες ὅταν κλαίωντας ὁ Γκιώνης μὲ ἔαφνίζη,
Ὅ νοῦς μου μὲ τοὺς θρήνους του βαθυὰ τὸ χάος σχίζειι
Κ' ἐνῶ νὰ λύση τῆς ζωῆς τὸ ἀίνιγμα γυρεύει,
Ἐ τῇ λύσει του σφικτώτερη τοὺς κόμπους του μπερδεύει
Καὶ ἡ καρδιὰ χωρὶς τοῦ νοῦ τὸ μονοπάτι τρέχει,
Ὅταν πολλοὶ εἰς ἄκεανὸ πού νὰ σταθῇ δὲν ἔχει.
Μέσα εἰς τὸ ἄπειρον ὀνοῦς ξεθάρτει μύρια ὄσα...
Ἄλλ' ὡς θεόθεν τοῦ θνητοῦ εἶναι δεμέν' ἡ γλῶσσα
Ὅταν θλιμμένος ἄνθρωπος τῇ νύχτα ὅταν κλαίη,
Πῶσα τοῦ Γκιώνη ἡ φωνὴ ἀπόκρυφα μοῦ λέει!
Μὰ τῇ φρικτῇ ἐξήγησι ζητῶ τοῦ κάκου ναῦρω...

(1) Βαλμῆς ὀνομάζεται παρὰ τοῦ Ἑλλ. λαοῦ ὁ ἀλογοῦσμος.

Τί εἶν' ὁ Γκιώνης ; Τό πουλί τὸ θλιβερό καὶ μαῦρο,
Ποῦ ὁ λαὸς κκελεῖ Βαλμᾶ, καὶ ἔς τὰ μωρὰ ἢ μάμμη
Δὲν ἔρχινᾷ τὸ μῦθό του πρὶν τὸ σταυρὸ τῆς κάμης.
Εἰς τὸ ἀνέκδοτο αὐτὸ ἀκούστε παραμῦθι
Πῶς ὁ Βαλμᾶς εἰς τοῦ λαοῦ τὸ πνεῦμα ἐνοήθη.
'Αλλὰ τί εἶναι ὁ λαὸς ἐδῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ;
Βιβλιοθήκη ἐμφυγῆ μετ' ἀμετρήτους τόμους.
'Ανοίγ' εἰς κάθε λόγο του μιὰ ἔγραφ' Ἰλιάδα,
Καὶ μετ' προλήψεις ἐξηγεῖ τῆς φύσεως τοὺς νόμους.
Λοιπὸν ἀκούστε τοῦ Βαλμᾶ μετ' φρίκη καὶ ἀπορία
Ὅπως τὴν ἄκουσα καὶ ἐγὼ τῆ φοβερῆ Ἱστορία.

Μία φορὰ καὶ ἕνα κεντὸ ἦσαν ἀδέρφια δύο,
'Αρνάκι ἦτον ὁ μικρὸς καὶ ὁ τρανὸς θηρίο.
'Ο Γκιώργος καὶ ἔς τὸ πρόσωπο καὶ ἔς τὴν καρδιά, του κρένος,
'Αγριὸς καὶ ἀμύριστος ἦτον ὁ Μῆτρος σχοῖνος.
'Όταν τὴν νύχτα ὁ βορρειαῖς ἔς τὴ λαγγαδιὰ βογγᾷ,
'Ο Μῆτρος ἀγριόχοιρους καὶ κάπρους κυνηγᾷ.
Μὲ δακρυσμένο πάντα του ὁ Γκιώργος χαμογέλειο,
Εἰς τοῦ χωριοῦ τὴν ἐκκλησιὰ ἀκούει τὸ Βαγγέλιο.
Μάτι γλυκὸ δὲν ἔδειχνεν ὁ Μῆτρος τ' ἀδερφοῦ του,
Κ' ἐχόρταινε ἔς τὴ ράχη του τὴ λύσσα τοῦ χεριοῦ του.
Μὲ τὴ βλασφημία τῶκρνε, μετ' τὴ βρυσιὰ τ' ὠμίλει,
Μὰ ὁ Γκιώργος νὰ καταραστῆ δὲν ἄνοιγε τὰ χεῖλη.
Δύω κλαδιὰ ἔς τὴν ἴδιαν γῆ ἀπλωσεν ἕνας φῦτρος,—
' Γιατὶ ἐβλάστησαν μαζὴ βασιλικὸς καὶ φλώμος ;
Γιατ' εἶν' ὁ Γκιώργος ἄγγελος καὶ διάβολος ὁ Μῆτρος ;
Εἶν' ἀνεξήγητος αὐτὸς τῆς φύσεως ὁ νόμος.—
Εἶχανε ἴδιο μερικὸ ἔς τ' ἀμέτρητ' ἄλογά τους,
'Ποῦ εὐραν ἀπ' τὸν Κύρη τους καὶ οἱ δυὸ κληρονομιά τους
Γιατὶ τὸ Μῆτρο ἐτρεφαν ἢ ἔρριθα καὶ ἢ χῆνα,
Κι' ὁ Γκιώργος ἔτρωγε ξερὸ ψωμί ὅταν ἐπέινα ;
Γιατὶ ; Ἄχ ! τὸ γιατί αὐτὸ κανέναν μὴ ζητήση,
Γιατὶ τοῦ Ἄβελ μετ' ὀργὴν τὸ αἷμα θ' ἀπαντήση.
Γιὰ τὸ στεφάνι τοῦ Χριστοῦ ἐφύτρωσε τ' ἀγκάθι,
Καὶ τὸ σκορπιὸ ἔς τοὺς κόρπους τῆς φιλοξενᾷ ἢ Μυρσίνῃ...
'Σ αὐτὰ, ἔς αὐτὰ τῆς φύσεως τὰ ματωμένα λαθῆ,
Δυστυχισμένη, βλάστημῆ ἢ Ἀνθρωπότης κλίνει.

Ἐνα καταμεσήμερο μετ' τὴ φωνὴ τοῦ ῥίσσου
Τὸ Γκιώργ' ὁ Μῆτρος ἐκραξε καὶ τοῦπε· «Βρὲ γαρμύσισα»

«Νὰ μοῦ ξεκόψης ἄλογα ὁ χ τ ὠ ἀπ' τὸ κοπάδι,
« Ἀρχήσεις Γκιώργο ; ζωντανὸ δὲν θὰ σ' εὐρῆ τὸ θράδου !»
Κ' ἐσήκωσε τὸ γρόθο του... Τὸ δρόμ' ὁ Γκιώργος πιάνει,
Βάνει ἔς τὰ πόδια του φτερά, τὸ στρέμμ' ἀχνάρι κάνει...
Δυὸ ὥραις δὲν ἐπέεασαν καὶ ὁ Γκιώργος καβελάρης
'Εφάνη ἄλογα ἐφ τὰ νὰ σέρνῃ ἀπ' ὀπίσω...
Τὸν εἶδ' ὁ Μῆτρος καὶ ἔσκουζεν.— Ἐδῶ μὴ ῥιζικάρης,
Γιατὶ εὐτὺς τὸ αἷμά σου, βρὲ Γκιώργο θὰ ρουφήσω !
'Αντὶ ὁ χ τ ὠ γιατί ἐφ τὰ ; τί τῶχεις τ' ἄλλο κάμεις ;...—
'Ὡσάν ἔς κρῦο σύφουνα τὸ τρυφερὸ κλάμι,
'Ο Γκιώργος τρέμει σύσσωμος καὶ κατὰ πίσω γέρνει,
'Αφίνει δρόμο πῖσω του, ὀμπρός του δρόμο παίρνει...
Μετράει ἐδῶ, μετράει ἐκεῖ... τοῦ λείπει πάντα ἕνα !
Σταυροκοπιέται καὶ ἔρχεται μετ' ὑπάτα κομμένα,
Καὶ ὁ Μῆτρος ποῦ τὸν πρόσμενε σὺν ἀδικῆ κατάρα,
Σκορπᾷ μετ' τὸν ἀντίλαλο κατακλυσμοῦ ἀντόρα·
« Ἐ Γκιώργο ! Γκιώργο ! Γκιώργο ! τὸ εὐρες τῶρες, τ' ἄλογο!!!
« Τὸ εὐρες, τῶρες τ' ἄλογο !» Ἐ Γκιώργο ! χα ! χα ! χᾷει...»
'Σὺν μετ' τὸν Καῖν ν' ἀνοιξεν ἢ Κόλαση διάλογο,
Τὰ ματωμένα λόγια του ὁ λόγος ἀντηχᾷ !—
Κ' ἐνῶ ἀντήχ' ἢ Ἐρημιὰ ἔς τὸν ἀδερφοῦ ἐμαῶν,
Μαχαῖρι λαίμαργο, πλατὺ, ἔς τὰ στήθη του κερφώνει.
Εἰς τ' ἀδερφοῦ του τὴν καρδιὰ ξεσχιζοῖ τὴν καρδιά του...
'Ο λόγος ἀναστένιζε μετ' ὅλα τὰ κλαδιὰ του.—
Γκρεμιζοῖ ἀπὸ τ' ἄλογο ὁ Γκιώργος σκοτομμένος·
Τὸ ἄλογο χλημιτρησε καὶ τρέχει τ' ἄλλα ναῦρη...
'Ο Μῆτρος εἰς τὰ αἵματα τοῦ Γκιώργου βουτηγμένος,
Βλέπει τὸν Κόσμο Κόλαση βλέπει τὴν Πλάση μύρη...
Μὰ μέσα ἔς τὸ σκοτάδι του ἔσὺν ἀστραπῆς κομμάτια,
'Αγρια, κατακόκκινα γυροβολοῖ τὰ μάτια...
'Όπου σκιασμένα τ' ἄλογα ἔς τὸ αἷμα χλημιτρησέν...
Τὰ μάτια του ἀντὶ ἔρτα, τὴν ὀχτῶ μετράνε.
Μετράει μιὰ, μετράει δυὸ, χιλιάς φορὰς μετράει,
Καὶ τ' ἄλογα, ὡσὺν ὀχτῶ φονιάδες του τηρεῖ.
'Ο Μῆτρος δὲν λογάριζε ἀπάνω στὸ θυμὸ του
Τὸ ἄλογο ποῦ ἔφερε τὸ Γκιώργο εἰς τὴ ράχη,
Καὶ τῶρα τρέμει ὁ φονιάς τὸ ἴδιο γογγυτὸ του
Καθὼς τὸ πῖσωστρέφουε ἢ ῥεματιές καὶ οἱ βράχοι,
Καὶ παραδέρνει ὁ Βαλμᾶς ὁ Μῆτρος καὶ ὅλο κλαίει,
Καὶ τὸ Θεὸ παρακαλεῖ ὅπου σταθῆ καὶ λέει:
«Θέ μου, νὰ μ' ἔκανες πουλί νυχτερινὸ καὶ μαῦρο,
« Πιχρηγορῶ καὶ ἐλέησι ἔς τὰ κλαματὰ μου ναῦρω !»
Τὸν ἐλυπήθη ὁ Θεός, τὸν ἔρχαν οἱ πόνοι,
Καὶ τὴν ψυχὴ τοῦ ἔκαμε ἀρχιμασμένο Γκιώνη.

Γιαυτ' ὁ λαὸς κλάζει Βαλμᾶ τὸν Γκιώνη, π' ὄλο κλαίει,
 Καὶ τ' ἄγρια λόγια τοῦ Βαλμᾶ τοῦ Μήτρου πάντα λέει.
 «Ἐ Γιώργο, Γιώργο, Γιώργο... τὸ εὔρες χά! χά! χάζει!...
 Τὸ εὔρες, τῶρες τ' ἄλογοι!! μὲ γλώσσα ἀνθρωπινή.
 Σταυροκοπιέται ὁ λαὸς τὴν νύχτα π' ἀντηχάζει
 Μ' αὐτὰ τὰ λόγια τ' ἄγρια τοῦ Γκιώνη ἢ φωνή.
 Αὐτὰ μοῦ φαίνεται κ' ἐμὲ πῶς ὁ Βαλμᾶς φωνάζει,
 Καὶ ἡ ψυχὴ μου μ' ὄλο τῆς τὸ σῶμ' ἀνατριχιάζει.

Ἄν Σεῖς δὲν μὲ πιστεύετε, εἶπατε Σεῖς ἴς ἐμένα,
 Γιατὶ τὰ ὄρνια ὁ Θεὸς ἔχει αὐτὰ πλασμένα
 Φῶς τὸ σκοτάδι νάχουε καὶ μουσικὴ τὸ κλάμμα;
 Ἐὰν ἀξιωμαλέητο δὲν εἶν' αὐτὸ τὸ πρᾶμμα;

Π. Σ. ΣΥΝΟΛΙΝΟΣ

ΑΝΔΡΕΑ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ

ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Πάρ' τὴν σαρακοσὴν σὸ φυσικότης,
 Ἐὰ μίαν ἀρρώστια, ἔαν ἓνα συνάχι,
 Ποῦ σοῦ χτυπάει ἀμέσως τὸ σωμαχί,
 Καὶ γύρεψε νὰ εὐρήσῃ τὸ γιατρικότης.
 Δὲ θέλει νάχη κρέας σὸ μακελιότης;
 Κι' οὔτε καὶ γάλα ποῦ δὲ θέλει νάχη;
 Κυνηγί βρίζεις εἰς σὲ κάθε ράχη,
 Καὶ πιχτόγαλο-λάτες ἔχει ὁ Φώτης.
 Ἄφῃς τοὺς κερδοσκόπους τακουνάδες
 Νὰ διδάσκουν τὴν ἀλλαξοφαγία,
 Ἐπειδὴ ἐκεῖνοι, καὶ οἱ μισοὶ παπάδες
 Δὲν ἔχουν ἄλλη ἀλλοιότικη θρησκεία!
 Καὶ σὺ τρώγε καὶ πίνε σὴν υγιειάτους,
 Κι' ἀφινέτους νὰ κάνουν τὴ δουλειάτους.

*

Ὡς καὶ τὲς σαρακοσὲς Σήμερα πῦνοι τετράδη
 Ὁ Θεὸς τὰ ἔρριξε κ' ἐκειές, Δέν-πρεπεί νὰ φᾶς τὸ λάδι,
 Γιὰ νὰ χαίρονται οἱ νοητοὶ Εἶν' τὸ λάδι ἀμαρτωλὸ,
 Ὅσα δέν-τρων' οἱ κουτοὶ. Ἄς το. (καὶ τὸ τρώγω ἐγὼ).

Ἀῦριο ποῦν' παρασκευῆ, Ὁ ἄξιοθεῖτε Οὐράνια Οἰκήματα.
 Γάλα σπῆτισου μὴ ἐμβῆ. (Καταβόδιο. Προσυχνήματα.)
 Εἶν' τὸ γάλα ἀμαρτωλὸ. Ὡ σαρακοσοθρησκεία!
 Ἄς το. (καὶ τὸ τρώγω ἐγὼ). Μὴ δὲν εἶναι καὶ ἀμαρτία
 Οἱ φτωχοὶ κατὰ τὸ πνεῦμα, Τέτοιοι χριστιανοὶ νὰ ζοῦνε
 Ἐχοντες καὶ φτωχὸ γεδμα, Καὶ οἱ Κοράκοι νὰ πεινοῦνε;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ.

Ἦτο ἡ νύξ ἡ εὐθυμὸς τῆς πρώτης τοῦ Μαΐου
 ἡ φύσις, πᾶσα ἄρωμα καὶ ἔρωσ, ἐμειδία,
 πιστὴ εἰκὼν τοῦ νεαροῦ καὶ μειδιῶντος βίου
 ὅστις ἐπίσης διαρκεῖ ὡς ἔαρος νύξ μία.
 Καὶ εἶδον ὄνειρον· ποιὴν θανάτου μ' ἐπεβλήθη
 ἀλλὰ τὸν λόγον ἀγνοῶ πολλοὶ τὸν ἀγνοοῦσι
 ἀρκεῖ ὅτι θαυμάζουσι τοὺς δικαστὰς τὰ πλήθη
 καὶ ὅταν πίπτῃ κεφαλὴ φριδρῶς χειροκροτοῦσι.
 Βραδέως ἀνεβχίνωμεν τὸν λόφον τοῦ Θησείου
 ὁ δῆμιος ἐβάδιζε πλησίον μου βαθεῖα,
 βαθεῖα ἐβχάιλενε σιγὴ καὶ ἡρεμία.
 Ἦτο πολὺν περίλυπος ἡ ὄψις τοῦ δημίου
 μὲ συνεπόμεν ἀπαντὰ κἀνὶς ψυχὰς ἁγίας,
 ὑπὸ δημίου ἔνδυμα, ὑπὸ μορφᾶς ἁγρίας.
 «— Ἄν μέχρι τῆς ἀνατολῆς, μὲ εἶπα, τοῦ ἡλίου
 κἂν εἰς ἀπὸ τοὺς θεατὰς τὴν χάριν σου ζῆτήσῃς,
 «ὁ δῆμιος τὸ θυμὸν τοῦ ἀμέσως θ' ἀπαλύσῃ.»
 Ἐστάθμευον περὶ ἡμᾶς ἡ φύτις ἐκοιμάτο·
 οἱ μίγλη εἰς τῶν ἐλαίων τὸ δάτος ἐπλανᾶτο·
 εὐδείς ὑπῆρχε θεατῆς τοῦ δράματος, ἢ μόνον
 ὁ οὐρανὸς ὁ πάντοτε κωφεύων πρὸς τὸν πόνον.

II

Προσῆρχοντο εἰ θεαταὶ καὶ ἐτοποθετοῦντο.
 Γνωστὸν ἢ φίλον οὐδαμοῦ διέκρινα ἀκόμα·
 ἀλλ' ἤρχοντο τὸ θέαμα ποθεῦντες συνωθεῦντο
 γὰρ ἔδουν ἂν πρὸ τῆς θανάθ; θὰ μεταβάλω χροῶμα.

Ἐκεῖ, ἀπὸ τοῦ Πειραιῶς τὸν δρόμον, φωνὴ μία
 Ἀντήχησε πολλὴ γνωστή· ἀρχαία γνωριμεία,
 ἀρχαῖός μου συμμαθητῆς προσήχοιτο· πρὸ χρόνων
 δὲν ἤκουσα τῆς προσφιλοῦς φωνῆς αὐτοῦ τὸν τόνον·
 ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ἂν λησμονῆ τῆς χθὲς τὴν ἐρωμένην,
 δὲν λησμονεῖ τῶν παιδικῶν ἐτῶν τὰς γνωριμίας.
 Καὶ ἤλπισα...δὲν ἤκουσα κραυγὴν ἐκφερομένην,
 κραυγὴν ζητοῦσαν χάριτα, κραυγὴν φιλανθρωπίας.
 Προσῆλθον ἄλλοι· φίλοι μου στενοί· πολλὰς θυσίας
 ὑπέστην ἕνεκεν αὐτῶν· φεῦ! τὰς εὐεργεσίας
 ἐκείνας ἐλησμόνησα καὶ ἐνθυμοῦμαι μόνον
 ὅτι ἠγάπησα αὐτοὺς ἐνθέρμως τόσον χρόνον.
 Καὶ ὅλοι μὲ ἠτένιζον μετὰ περιεργείας,
 ἀλλὰ οὐδεὶς ἠσθάνετο, οὐδ' ἔχνος συμπαθείας.

III

«Μὴ ἀναμένης· κάλλιον πρὶν ἴδης ν' ἀποθάνης·
 «Τίς οἶδεν· εἶναι φοβερὰ αὐτῆ δοκιμασία·
 «ἀπόθανε τερπόμενος ὑπὸ γλυκείας πλάνης
 «ὅτι ὑπάρχει διὰ σὲ λατρεύουσα καρδιά».
 Εἶπεν ὁ δῆμιος· κ' ἐγὼ ἐφώνησα·—«ἀκόμα,
 «ἀκόμα ἄς προσμεινωμεν· τίς οἶδεν! εἰς τὸ πλῆθος
 «θα εὐρεθῆ καὶ δι' ἐμὲ πεφιλημένον στήθος,
 «θι μ' ἀτενίσθη ἔνδακρυ πεφιλημένον ἔμμα.
 «Ἴδέ· ἐκείνη ἔρχεται· ἡ παιδική μου φίλη·
 «ὦ! τὴν ἠγάπησα πολὺ, ἀκόμη τὴν λατρεύω,
 «εἰς τὴν καλὴν καρδίαν· ἡς ὡς εἰς θεὸν πιστεύω,
 «θα μὲ δωρήσουν τὴν ζωὴν τὰ εὐμορφά της χεῖλη.
 «Ἡ κόρη ἐπλησίωσε· σιγάτε· θὰ λαλήσῃ,
 «μὲ εἶδεν· ὦ, ὑπὲρ ἐμοῦ τὴν χάριν θὰ ζητήσῃ·
 «ὄχι ἐν δάκρυ, τὴν ζωὴν θὰ ἐδίδον θυσίαν
 «εἰάν ἠτύχει δι' αὐτὸ ἡμέραν ἔστω μέλαν».
 Ἐστάθη μὲ ἠτένισε τὴν κόμην διορθοῦσα
 κ' ἐστράφη πρὸς τὴν γείτονα περὶ χορῶν λαλοῦσα.
 Ὁ δῆμιος ἐδάκρυσεν· ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας
 καὶ ἐκλινε τὴν κεφαλὴν. Οὐδὲ δημίου στήθη
 ἐκίνησεν ἥτις παρ' ἐμοῦ τσαούτον ἠγαπήθη;
 Ἄ! ἐπλημμύρησεν ἡ γῆ ἀπὸ καρδίας στεῖρας!

IV

Ἀνέτελεν ὁ ἥλιος· φῶς ἀπλετοῦν ἐχύθη·
 ἐλπίδας νέας ἔφερον εἰς τῶν θνητῶν τὰ στήθη·

οὐδὲ ἐν νέφους τ' οὐρανοῦ τὴν ἐκτασιν θολώνει,
 ὅλα χαρὰ· μία ψυχὴ ἐπένθει, μία μόνη.
 Τὸ πλῆθος ἀνυπόμονον τὴν λύσιν ἀναμένει
 καὶ ἦσαν τόσοι φίλτατοι, καὶ ἦσαν ὅλοι ξένοι!...
 —Ἐμπρὸς, ἐφώνησα, ἐμπρὸς! ὁ μόνος ἡμῶν βίος
 «εἶν' ὁ ἀντανακλώμενος εἰς προσφιλεῖς καρδίας·
 «καὶ ἀρού πρόκειται νὰ ζῶ ἐν μέσῳ ἐρημίας
 «Ἄς ἀποθάνω. Χαίρετε. ὦ φίλοι, αἰωνίως».

V

Ἠγέρθη καὶ ἀφουπνισθεὶς βοθῶς ἐλυπήθη·
 δὲν πρέπει νὰ ἐγείρεται ὅστις οὐδὲν ἐλπίζει·
 τὸ ὄναρ ἦτο ἀληθές· ποτὲ δὲν ἠγαπήθην,
 καὶ ὅμως πῶς ἠγάπησα ὁ Ὑψίστος γνωρίζει!

(ἐκ τῆς Ἀγορᾶς)

ἜΣΤΗΝ ΑΜΥΓΔΑΛΙΑ

Ἐλ' δὲς τὴν ἀνθισμένη μυχδαλιᾶ,
 Ὡσὰν νυφοῦλα κάτασπρα ἔντυμένη
 Μονάκριβη, ἔς τὸν κάμπο, ἔς τὴν πλαγιᾶ
 Κόρη τοῦ Γενναρίου καμαρωμένη.

Τὰ πρῶτα χαμογέλια τὰ χρυσαῖα
 Τῆς ἀνοιχτῆς· ποῦ ἔρχεται ἀγναντεύει,
 Καὶ πρώτη τὸ φωνάζει ἔς τὰ βουνὰ
 Καὶ ἡ νεκρωμένη ἡ φύσις ζωντανεύει.

Ἄες ἀπ' τὸν ὕπνο, πρώτη πῶς ζυπνᾶ...
 Πρώτη εἰς τ' ἀνθία, πρώτη πρασινίζει·
 Χαμόγελο ἔς χεῖλη πενθηρὰ
 Ἄες κ' εἶνε, ποῦ τῆ χειμωνιά στολιζει.

Ζηλιάρα ἔς τοῦ κυμάτου τὸν ἄρρο,
 Ποῦ μὲ τῆ μάνητα ἀσπρίζει τ' ἀκρογιάλι·
 Ἐστὰ χιόνια τὰ πυκνὰ, εἰς τὸ βουνὸ,
 Ἐσφου μᾶς δείχνει τὰ λευκά της κάλλι.

Ἐστ' ἄλλο ἔσάν τὸ νιώσουν τὰ τρελλὰ
 Τὰ χελιδόνια, τοῦ Μαρτιοῦ κμαῖρι,

Θύλαυνε κηλαϊδώντας πεταχτά
Για ναῦρουνε δροσιές, άνθιού; και χάρη.

Ἡ άνοιξη τήν στέλνει πρίν νάλοη...
Ἐτέ; φράχτες τὰ γιουλακία νά φανοῦνε,
Νά πρασινίς ἡ ράχη ἡ ξερῆ,
Οἱ άσπροι μαργαρίτες νά προβοῦνε.

Νά ξανανιώσουν πλάγια και κλαριά,
Ἐ γρόλλος κάθε νύχτα νά γρουλλίση,
Νά άρχίση τὸ καθεν' άφ' τὰ πουλιά
Τὸν παλαιὸ σκοπὸ νά τραγουδήση.

Νά σύρη πρώτη, πρώτη τὸ χερρό...
Ἐπίσω της τὰ λίγκλαρα ν' άσπρίσουν,
Ροδακινιές με κίκικινον άνθὸ,
Και νερατζάνθηα νά μοσχοβολήσουν.

Κι' όλα χαρὰ και μόσκους, όλα νιά...
Εἰς τὰ γιορτιάτικα τους νά ντυθοῦνε
Ἐτέ; πρώτες τοῦ Μαρτιοῦ, με τὴ δροσιὰ
Τὴν άνοιξι, πῶ φθάνει νά δεχθοῦνε.

Γιὰ δέ; τὴν άνθισμένη μυγαλια,
Ἐτάν νυφουλα κάτασπρα ντυμένη
Μονάκριβη, εἰς τὸν κάμπο, εἰς τὴν πλαγια,
κέρη τοῦ Γεναρτοῦ καμαρωμένη.

Δέν τήνε βλάβει άγέρας, παγοιά;
Τὸ χιόνι, ἡ βροχὴ δέν τήνε σκιαζει.
Ἐτάν φρόνιμη, δροσάτη ώμορφονιά
Ἐποῦ και άν κακὴ τῆ; ποῦν, δέν τὴν πειράζει.

Περήφρανη θαρρεῖς πῶς μάς κυττά...
Τὸ ξέρει πῶς γι' αὐτὴν ὄλοι μιλοῦνε...
Ἐτάν τὴν ἰδοῦμε, εἰς ὄλους τί χαρὰ!
Πόσες ἐλπίδες εἰς τῆ; ψυχῆς άνθοῦνε.

Ἐλα δροσάτα μάς γελοῦν και νιά,
Ἐ πίκρες, τὰ κικὰ τὰ παρασμένα
μάς ανασαίνουν ἄλιγο εἰς τὴν καρδιά,
κι' ὄλα χουσα, τὰ βλέπομε ντυμένα!...

Ἐν Ληξουριῶ 2 Φεβρ. 1887.

ΗΑΙΑΣ Α. ΤΣΙΤΣΕΛΗΣ

ΕΠΙ Τῆ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΕΙ ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Φ. ΑΝΤΥΠΑ

Διασκορπισμένα κόκκαλα τοῦ δυστυχοῦς μάς γένους,
Ἐσ' άπὸ Τούρκους εἰσασθε άδίκως συντριμμένα
Ἐ τὰ άγια μάς χώματα κ' εἰς άλλους τόπους ξένους,
Ἐναγαλλιᾶστε σήμερα, κόκκαλ' άγιασμένα.

Εἰν' ἡ μεγάλη μάς γιορτὴ, γι' αὐτὴ πῶς τόσα χρόνια
Τὰ σήμαντρα, σσημαίνανε εἰς τὸν Ὀλυμπο, εἰς τὸ Σοῦλι,
Ἐ ται;θάλασσαις μάς, εἰς τοῦ; κρημνοῦ; εἰς τὰ δάση μέτ' εἰς τὰ χιόνια.
Σκιρτάτε εἰ ἐλευθεροί, αναγαλλιᾶτε οἱ δοῦλοι!

Ἐκούετε, Βασιλόπουλο, τοῦ; κτύπους τῆ; καρδιᾶς μάς;
Εἰν' τῆ; ψυχῆς τὸ σήμαντρο, ὁποῦ Σὲ προσκαλεῖ
Ἐ τὴ λειτουργία τῆ σεπιτῆ, εἰς τὴν Ἐγία Σοφία μάς;
Ἐ! δέ; τὸ δάκρυ τῆ; χαρᾶς, π' άκράτητο κυλαεἰ.

Μ' αὐτὸ θὰ Σὲ ραντίσωμε και θᾶν' ἡ κοινωνία μάς;
Ἐταν εἰς τὴν Πόλι μιάν αἰγή, εἰς σταυραετοί βρεθοῦμε
Και λάβουμε τὰ σκήπτρά μάς και τὴν ἐλευθερία μάς,
Και τὴ μεγάλη τελετὴ ἐκεἰ λειτουργηθοῦμε.

Ἐταν ἡ Πόλις ἔπεσε εἰς τ' Ἐγαρηνὰ μαχαίρια,
Ἐγράφθηκ' ἕνα μυστικὸ συμβόλαιο με αἶμα
Βασιλικὸ και τᾶλαβι ἡ Μοῖρά σου εἰς τὰ χέρια,
Μαζι μ' αὐτὸ τῆ; ἔδωσαν τὸ σκήπτρόν Σου και στέμμα.

Εἰναι συμβόλαιο φοβερό· δέν τὸ παληόνει ὁ χρόνος
Και δύναμις άνθιωπινῆ δέν εἰμπορεῖ νά σχίση.
Κι' άν τὸ σκιαζῆ κάποτε τὸ μῖσος και ὁ φθόνος,
Ἐμως κανεἰς, ποτὲ κανεἰς, δὲ θὰ ἔμπορεῖ νά σβύση!

Εὐλογητὸς νά ἦσαι Σὺ, ὁ ἐκλεκτὸς Κυρίου,
Ποῦ τὴν κληρονομίαν του ἔρχεσαι νά συναζῆς;
Σῶσε τοῦ; άλλους σου λαοῦ; άπὸ τοῦ ναυαγίου.
Πρόσκαιρος εἰναι ἡ ζωὴ κι' άθάνατοι αἱ πράξεις...

Ἐπερὶ ἐλεύθερος ἄηρ τὰ στήθη Σου δροσιζει.
Τριγύρω σου τὰ θλύματα Σοῦ φέγγουν τῶν αἰώνων.
Κάθε βουνὸ κι' άκρογιαλιὰ μιὰ δόξα Σοῦ θυμίζει.
Ἐμπρός λοιπόν! εἰς τὸν κίνδυνον θὰ μεγαλώη; μόνον.

Ἄλλὰ οὐαί ἔς τ' ἀτίμητο τοῦ Κωνσταντίνου στέμμα!
 Ἄν τὴν κληρονομίαν Σου ἐκείνην λησμονήσης·
 Θὰ οὐβύση τότε κ' ἡ Ἑλλάς καὶ θὰ πνιγῇ ἔς τὸ αἷμα·
 Αὐτὰ τὰ λόγια ὡς Βασιλεὺς καλὰ νὰ μελετήσης.

ΤΟ ΦΙΛΙ

Δὲν ἤθελες δὲν ἤθελες νὰ δώσης τὸ φιλί;
 Καὶ ὄλο ἐναντίωσι μού εφρονες, κυρά μου·
 Μοῦ ἔφευγες κ' ἐγένεσο ἀπ' τὸ θυμὸ τρελλή,
 Καὶ δὲν ἐρχόσουνα ποτέ, ποτέ ἔς τὴν ἀγκαλιά μου·
 Ἄλλ' ὅμως ἴσάν σου εἶπανε πῶς ἤμουν νὰ πεθάνω·
 Καὶ ὅτι ἔς τὴν ἀρρώστια μου δὲν ἦτανε γαστριὰ,
 Ἐνα φιλιάκι μοῦ δώθηκε γλυκὸ ἔς τὸ στόμα πάνω
 Καὶ μὲ ἐκείνο τὸ φιλί ζωὴ μαζί καὶ ἔγινε.
 Κουτὸς, κί ὅθε σ' ἀπάντενα σ' τὸ θύμιζα, θυμάσαι·;
 Κί ἀναφτες ὄλη ἀπὸ ἔντροπή... Γιατί νὰ κοκκινίζης;
 Τώρα ποῦ ξαναρρώστησα, κακὴ, δὲ μὲ λυπάσαι
 Κί ἀντι φιλί γ ι α γ ε α τ ρ ι κ ὸ φ ρ α μ ἄ κ ι μ ἔ πο τι ζ ῆ σ ι !

I. N. ΤΣΟΥΚΑΤΟΣ

Σ ΤΟΝ ΦΙΛΟΝ I. Γ. ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΝ

ΓΙΑ ΤΑ «ΦΙΛΙΑ καὶ ΚΛΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ»

Μ' ὀλάνοιχτη ψυχὴ τὸ δῶρό σου εἶδα
 Καὶ μὲ ἀναψεν οἱ στίχοί σου κ' ἐμένα.
 Τέτοια Φιλιά μὲ κλάυματα ἐνωμένα,
 Καρδιάς πολὺ θερμῆς εἶν' ἀλυσίδα.
 Καρδιάς ποῦ εἶν' ἀραγμένη ἔς τὸ λιμένά
 Ποῦ πλένε πάθια κ' ἔρωσ· ποῦ ἡ ἐλπίδα
 Τὴν ἔσυρεν!... ἡ ὠραία χρυσαλλίδα,
 Ποῦ θύματα ἔχει τόσα καμωμένα!...
 Δὲν σου εὐχόμαι παρὰ πῶς νὰ γλυτώσης...
 Κακὰ ἀραξες!... ἂν σ' εὕρη τρικυμία,
 Ἐς τὴν ἐφτιασεν ὁ Ἔρωσ!... Νὰ προδώσης;
 Ποτέ, ποτέ, εἶν' ἐσχατὴ δειλία.
 Τί μένει;... Χωρὶς οὔτε νὰ τὸ νοιώσης
 Νὰ γένης, καὶ σὺ, φίλε μου, θ υ σ ἰ α!

1 Ἰουνίου 1880

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Γ. ΑΒΛΙΧΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΛΑΓΟΥΙΔΑΡΑ

Η ΚΑΤΑΡΑ

Ἄστραπὴ φωτιά νὰ πύση
 Εἰς τὴν ἀπιστὴ καρδιά
 Ποῦ ἦλθ' ἐμένα νὰ πλανέση
 Καὶ μὲ ἠπάτησε σκληρά.

Νὰ φωνάζης, νὰ ταραζέης
 Ἀπὸ πόνον φοβερό,
 Ὡσὲν ψάρι νὰ σπαράζης
 Ὅταν ἐβγῇ ἀπ' τὸ γυαλό.

Πάντα κλάψα, πάντα λύπη
 Νὰναι ἡ μόνη σου στολή·
 Τὸ χαμόγελο νὰ λείπη
 Ἀπ' τὰ χεῖλη τὰ ψευδῆ.

Πρὶν τῆς ὥρας νὰ γηράσῃς
 Ἀπ' τὰ πάθη, ἀπ' τὸν καῦμό·
 Καὶ ποτὲ νὰ μὴν πλαγιάσῃς
 Ἐς τοῦ ἔραστοῦ σου τὸ πλευρό.

Ἐς τὴν κοιλιά νὰ μὴ σου ἀνθίσουν
 Ἐρωτόβλαστοὶ καρποῖ·
 Τέτοια σπλάγγνα ἄς μὴ γεννήσουν
 Ἄλλην ὁμοία τους ψυχὴ.

Μ' ἂν ὁ Θεὸς παιδιὰ σου δώσῃ
 Εἰς ἀνέλπιστη στιγμή,
 Ὁ σεισμός νὰ σ' τὰ πλακώσῃ
 Νὰ τὰ θάψῃς μοναχῇ.

Κί ἂν ποτὲ τὰ μάτια κλείσης
 Ἐς τὰ στρωσίδια τ' ἀπαλὰ,
 Τρομασμένη νὰ ξυπνήσης
 Ἀπ' ὄνειρατα φρικτά.

Νεκροσῆμαμα καὶ θρήνους
 Εἰς τὸν ὕπνο σου ν' ἀκοῦς,
 Νὰ θωρῆς ὄλο κινδύνους,
 Αἶμα, ξίφη, οκοτωμούς.

Πάντα μαυροφορεμένη
 Μὲ συρμένα τὰ μαλλιά,
 Νὰ γυρίζῃς ξεσχισμένη
 Εἰς τοῦ λόγγου, ἔς τὰ βουτιά.

Μὰ τὰ χεῖρια σταυρωμένα
 Εἰς τὰ στήθη, νὰ κυττῆς
 Τὰ ἐπιουάνα, ποῦ γιὰ σένα
 Νὰ βροντοῦν θεὸ νὰ γροικῆς.

Ἀπ' ἐπάνω σου νὰ στέκῃ
 Ἡ φοβέρα τοῦ οὐρανοῦ,
 Νὰ κτυπᾷ τ' ἀστροπελέκι
 Ὡσὰν μάστιγα Θεοῦ.

Κ' ἡσυχία νὰ γυρεύῃς
 Εἰς τὰ δάση, ἔς τὴν ἐρμιὰ
 Κί ὅθεν κάμεις νὰ παλεύῃς
 Μ' ἄγρι' ἀχόρταγα θηρία.

Νὰ σ' ἔρμουῦν, νὰ σ' ἐγκρημιζοῦν
 Ἀκατάπαυστα ἔς τὴ γῆ,
 Τὴν καρδιά νὰ σοῦ ξεσχίζου
 Μὰ νὰ μένης ζωντανῇ.

Νὰ χτυπᾷ, νὰ λαχταρίζῃ
 Ἐσὺν ἀρνάκι τρυφερό
 Ἐς τὴν στιγμή ποῦ τιῦ χωρίζει
 Τὸ μαχαίρι τὸν λαιμό.

Καὶ τὸ μαῦρο μνημα ἐμπρὸς σου
 Νύχτα μέρα νὰ θωρῆς,
 Νὰ ζητᾷς τὸν θάνατό σου,
 Ἄλλὰ πάντοτε νὰ ζῆς!

Πλὴν τί λέγω! φθάνει μόνο
 Χωρὶς τόσα νὰ ζητῶ,
 Νὰ ὑποφέρῃς τέτοιον πόνο
 Ποῦ γιὰ σὲ ὑποφέρω ἐγώ.

ΟΥΓΟΥ ΦΩΣΚΟΛΟΥ

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΙΑΚΩΒΟΥ ΟΡΤΙΣ

Η ΚΑΤΑΡΑ
(Μετάφρασις Γ. Κ. Σφήκα)

(ὄρα προηγούμενον φυλλάδιον)

Συχνάκις ὀργίζομαι διότι ἀνεχώρησα καὶ κατηγορῶ ἑμαυτὸν ἐπὶ δειλίᾳ. Διὰ τί δὲν ἐτόλμησαν νὰ προσβάλωσι τὸ πάθος μου; ἐάν τις ἤθελεν ἐπιτάξει τῇ δυστυχεῖ ἐκεῖνη νὰ μὴ μ' ἐπανίδη, ἐάν διὰ τῆς βίας μοὶ τὴν ἀπέσπων, νομίζεις ὅτι θὰ τὴν ἄφινόν ποτε;

Ἄλλὰ ὄφειλον ἄρα δι' ἀγνωμοσύνης ν' ἀνταμείψω πατέρα ἀποκαλοῦντά με φίλον του, τσοάκις ἐν συγκινήσει ἐναγκαλιζόμενόν με καὶ λέγοντά μοι: διὰ τί ἡ εἰμαρμένη σὲ ἤνωσε μετὰ τῶν δυστυχῶν ἡμῶν; Ἠδυνάμην νὰ κρημνίσω ἐν τῇ ἀτιμώσει καὶ τῇ καταδρομῇ οἰκογένειαν ἧτις εἰς ἄλλας περιστάσεις θὰ συνεμερίζετο μετ' ἐμοῦ τὴν τε εὐτυχιάν καὶ τὴν δυστυχίαν; Καὶ τί ἡδυνάμην ν' ἀποκριθῶ, ὅταν στενάζων καὶ ἰκετεύων με μοὶ ἔλεγεν ἡ Θηρεσία εἶναι θυγάτηρ μου! — Ναι ἐν τῷ ἐλέγχῳ καὶ τῇ ἀπομονώσει θὰ διέλθω κατατροχόμενος, τὰς ἡμέρας μου ὄλας; ἀλλὰ θὰ εὐχαριστήσω τὴν τρομερὰν ἐκείνην ἀόρατον χεῖρα, τὴν ἀρπάσασάν με ἀπὸ τοῦ κρηνοῦ ὅπῃθεν πίπτων θὰ συμπαρέσυρον μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ βαράθρῳ τὴν ἀθάνατον ἐκείνην νεάνιδα. Καὶ μὲ ἠκολούθει, ἐγὼ δὲ σκληρῶς ἀνέσπελλον τὸ βῆμά μου καὶ ἔστρεφον τοὺς ὀφθαλμούς ἵνα ἴδω ἐάν μὲ ἠκολούθει ὀρμητικῶς βεβήνοντα. — καὶ μὲ ἠκολούθει, ἀλλὰ περιφροσ καὶ μὲ μικρὰς δυνάμεις. Τίθ' δὲν εἶμαι φρεναπάτης; — καὶ δὲν ὀφείλω νὰ φύγω μακρὰν αὐτῆς; ὦ! νὰ ἡδυνάμην μάλιστα ἀπὸ πάντων τὰ βλήμματα νὰ κρυθῶ, καὶ νὰ θρηνῶ τὰς δυστυχίας μου! ἀλλὰ νὰ θρηνῶ τὰ δεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐκεῖνου πλάσματός, καὶ ἀφοῦ ἐγὼ αὐτὸς ἀπεσκλήρυνά ταῦτα;

Οὐδεὶς γινώσκει ὅποιον μυστικὸν μένει τεθαμμένον ἐδῶ μέσα — καὶ ὁ αἰφνίδιος οὗτος ψυχρὸς ἰδρῶς, καὶ ἡ προσχώρησις μου αὐτῇ — καὶ ὁ θρῆνος ὁ ὅποιος καθ' ἑσπέρας ἔρχεται ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς, καὶ μὲ καλεῖ — καὶ ἐκεῖνο τὸ πτόμα — διότι ἐγὼ, Λαυρέντιε, ἴσως δὲν εἶμαι ἀνθρωποκτόνος; ἀλλ' ὅμως αἷμα ἀνθρωποκτονίας μὲ βαρύνει! (1)

Ἀνατέλλει μόλις ἡ ἡμέρα, καὶ εἶμαι ἕτοιμος πρὸς ἀναχώρησιν. Πρὸ πολλοῦ ἡ ἡὸς μ' εὕρισκε πάντοτε διατελοῦντα ἐν ὑπνῷ ἀσθενοῦς! Τὴν νύκτα δὲν εὕρισκω ἀνάπαυσιν. Πρὸ ὀλίγου ἦνοιγον τοὺς ὀφθαλμούς ὄλο-

1) Τὸν λόγον τοῦ ἐλέγχου τούτου ὅστις συχνάκις διαφεύγει τὴν ἐχεμυθίαν τοῦ ἀτυχοῦς νέου ὁ ἀναγνώστης θὰ ἴδῃ περὶ τὸ τέλος τοῦ βιβλίου ἐν ἐπιστολῇ χρονολογουμένῃ ἀπὸ 14 Μαρτίου.

λύζων καὶ περιθλέπων ὡς ἐάν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου αἴφνης διέκρινον τὸν δῆμιον. Ἐξυπνῶν αισθάνομαι φόβους τινάς, ὡς οἱ ἄθλιοι ἐκεῖνοι οἵτινες ἔχουσι τὰς χεῖρας θερμὰς ἐξ ἐγκλήματος. — Χαῖρε, χαῖρε. Ἀπέρχομαι καὶ ἀεῖποτε μακρύτερα. Θὰ σοὶ γράψω ἐκ Βονωνίας σήμερον. Εὐχαρίστησον τὴν μητέρα μου. Παρακάλεσον αὐτὴν νὰ εὐλογῆσῃ τὸ δυστυχὲς τέκνον τῆς. Ἐάν ἐγινώριζε τὴν θέσιν μου! Πλὴν σιώπα μὴ ἐπὶ τῶν πληγῶν τῆς νέαν ἀνοίξης πληγῆν.

Ἐν Βονωνίᾳ, 24 Ἰουλίου, ὥρα 10η.

Θέλεις νὰ χύσης σταγόνα θαλάμου ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ φίλου σου; Κατόρθωσον ἵνα ἡ Θηρεσία σοὶ δώσῃ τὴν εἰκόνα τῆς, ἐγχείρισον δὲ αὐτὴν τῷ Μιχαὴλ ὃν σοὶ πέμπω πάλιν ἐπιβαλὼν αὐτῷ νὰ μὴ ἐπανεέλθῃ ἀνευ ἀπαντήσεώς σου. Ἦταγε εἰς τοὺς Εὐγανέους λόφους σὺ αὐτός; πιθανόν ἡ ἀτυχὴς ἐκεῖνη νὰ ἔχῃ ἀνάγκην συμπάσχοντος; ἀνάγκης ἀποσπασματὰ τινὰ ἐπιστολῶν ἄστινας ἐν ἀγωνιώδει παραφορᾷ ἐπιειρώμην νὰ σοὶ γράψω. Χαῖρε. — Ἐάν ἴδῃς τὴν Ἰσαβελλίαν μυριάκις φίλησον αὐτὴν ἀντ' ἐμοῦ. Ὅταν οὐδεὶς θὰ ἐνθυμῆται ἐμὲ, ἴσως αὕτη θὰ καλῆ ἐνίοτε τὸν Ἰάκωβόν τῆς. ὦ φίλε μου! ὑπὸ τσοσούτων περικυκλούμενος ἀθλιοτήτων, δυσπιστίαν τρέφων πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, μὲ ψυχὴν φλέγουσαν καὶ οὐχ ἤτητον ποθοῦσαν ν' ἀγαπᾷ καὶ ν' ἀνταγαπᾶται, εἰς τίνα δύναμαι νὰ ἐμπιστευθῶ εἰμὴ εἰς μικρὰν κόρην μὴ διαφθαρείσκον εἰσέτι ὑπὸ τῆς πείρας, οὔτε ὑπὸ τοῦ συμφέροντος, καὶ ἧτις ὑπὸ μυστικῆς συμπαθείας τσοάκις μὲ ἔβρεξε διὰ τῶν ἀθῶων δακρύων τῆς. Ἐάν ποτε ἐμάνθανον ὅτι δὲν μὲ καλεῖ πλέον, πιστεύω, θ' ἀπέθνησκον ὑπὸ ἄλγους. Καὶ σὺ, εἰπέ μοι, Λαυρέντιέ μου, θὰ μ' ἐγκαταλείψῃς σὺ; ἡ φίλια, προσφιλὲς τῆς νεότητος πάθος καὶ μόνη τῆς δυστυχίας παραμυθία, ψυχροῦται ἐν τῇ εὐτυχίᾳ. ὦ, οἱ φίλοι, οἱ φίλοι! σὺ δὲν θὰ μὲ ἀπολέσῃς ἢ ὅταν ὑπὸ τὴν γῆν κατέλθω, παύω δ' ἐνίοτε τοῦ νὰ μεμψιμοιρῶ ἐπὶ ταῖς δυστυχίαις μου, διότι ἀνευ αὐτῶν δὲν θὰ ἔμην ἴσως ἄξιος σοῦ, οὔτε θὰ εἶχον καρδίαν ἱκανὴν νὰ σὲ ἀγαπᾷ. Ἄλλ' ὅταν δὲν θὰ ζῶ πλέον καὶ σὺ κληρονομίαν παρ' ἐμοῦ θὰ ἔχῃς τὴν λήκθον τῶν δακρύων, — ὦ, ἄλλον φίλον πλὴν σοῦ αὐτοῦ μὴ ζητήσης.

Ἐν Βονωνίᾳ, τὴν νύκτα τῆς 28ης Ἰουλίου.

Καὶ ὅμως νομίζω ὅτι θ' ἀνεκουφίζομην κάπως ἐάν ἡδυνάμην νὰ κοιμηθῶ ἐπὶ μακρὸν ὑπνον βαθύτατον. Τὸ ὅπιόν δὲν ὄφειλε: ἐξυπνῶ μετὰ βραχείας ληθάργους πλήρεις ὀπτασιῶν καὶ σπασμῶν. Οὕτω διέερχομαι πόλλας νύκτας! — Ἠγέσθην καὶ προσεπάθησα νὰ σοὶ γράψω ἀλλὰ μοὶ λείπουσιν αἱ δυνάμεις, θὰ κατακλιθῶ καὶ πάλιν. Ἡ ψυχὴ μου φαίνεται ἀκολουθοῦσα τὴν φοβερὰν καὶ τροχυμιώδη κατάστασιν τῆς φύσεως. Ἀκούω ἔξω κατακλυσμάτων, καίμαι δὲ μὲ ὄλανοίκτους ὀφθαλμούς. Θεέ μου! Θεέ μου!

(ἀκολουθεῖ)

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐγεννήθη, ὁ υἱὸς οὗτος τοῦ ἐπιφανοῦς ἱστορικοῦ μας, ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1843, ἐθα ἀπέβησε τῇ 21 Μαρτίου τοῦ ἔτους 1873. Ἐζῆσε μόνον 30 ἔτη! Ἐκ φύσεως ἔλαβε τὴν κλίσιν διὰ τὴν ποίησιν, ἀλλ' ἐπιδοθεὶς εἰς μελέτας καὶ φοιτήσας εἰς τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον, ἐγένετο διδάκτωρ τὰ νομικὰ. Τὴν ἐπιστήμην του μετήρξατο εὐδοκίμως. Ἀλλὰ τὸ ὀρμέφυτον πρὸς τὰς μελέτας καὶ τὴν ποίησιν, ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ ὑποκλέπῃ ὥρας τοῦ ὕπνου, καθ' ἃς εἰσῆρχετο εἰς φιλολογικὰ ἔργα, ἅπερ ἀπθανάτισαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Τὸ πρῶτον βιβλίον, τὸ ὅποιον ἐδημοσίευσε, εἶνε «Αἰ σκέψεις ἐνὸς ληρατοῦ» τὸ ὅποιον εἶδε τὸ φῶς τὸ 1859 καὶ δὲν στερεῖται σκαρκαμοῦ. Ἐβραβεύθη πρῶτον μὲν τὸ 1861 διὰ τὴν Περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἀνθρώπου ὡς χριστιανοῦ καὶ ὡς πολίτου πραγματείαν ἀπὸ τοῦ Νικοδήμιου διαγωνίσμα κατὰ δὲ τὸ 1866 ἐπίσης ἐβραβεύθη διὰ τὴν συλλογὴν λυρικῶν ποιήσεων φέρουσαν τίτλον Στόνους, ἣτις, κατὰ τὴν κρίσιν τῆς ἐπιτροπῆς, εἶνε ἀξία λόγου διὰ τὸν ἐν παῖσι σχεδὸν τοῖς ποιήμασιν ἐπικρατοῦντα ἔλεγειακὸν τόνον καὶ τὸν μελαγχολικὸν χρωματισμόν. Ἐπίσης διηγωνίσθη τῷ 1867, 1868 καὶ 1869, ἀλλὰ δὲν ἔλαβε πλέον βραβεῖον. Διὸ ἡ συλλογὴ Χελιδόνες καὶ τὰ ποιήματα ὁ Ὀρφεὺς καὶ ὁ Πυγμαλίων μόνον ἐπληρέθησαν!

Οἱ Στόνοι καὶ αἱ Χελιδόνες καὶ ἕτεροι ποιήσεις, ὑπὸ τὸ ὄνομα Ποιήσεις, ἐξεδόθησαν τῷ 1867. Τῷ 1869 ἐδημοσιεύθη ὁ Ὀρφεὺς καὶ Πυγμαλίων, τὸ αὐτὸ δ' ἔτος ἐδημοσίευσε τὸ Ἄσμα Ἄσματων ὠραίου στίχου ἀνατολικοῦ χρωματισμοῦ.

Ὁ Παπαρρηγόπουλος εἶνε ναὶ μὲν ἐκ τῶν καλῶν ποιητῶν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀρίστοις ποιήμασιν αὐτοῦ δὲν ἀναγνωρίζεται δυστυχῶς ὁ γνήσιος ἑλληνικὸς βίος. Περιγράφων τὰς θλίψεις καὶ τὰς συμφορὰς δὲν σκέπτεται ὡς Ἕλληνα χριστιανός. Ἐνιαχοῦ διακρίνεται ὡς μιμητὴς τοῦ Λεοπάλδη, Βύρωνος καὶ Μυσέ. Ἀλλὰ, μετ' ὄλου τοῦ σκεπτισμοῦ καὶ Παγκακισμοῦ του, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ τῆς σχολῆς ταύτης ποιητὴς, ἀλλὰ μιμητὴς. Ὁ ποιητὴς κατ' ἐξοχὴν εἶνε ὁ Λεοπάρδης, ὡς ὁ φιλόσοφος εἶνε ὁ Schopenhauer.

Ἡ ἀπαισιοδοξία, ἡ μελαγχολία, τὰ παράπανα δὲν εἶνε δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, ὡς τὰ ἄδει ὁ Παπαρρηγόπουλος ὄσκις, δυστυχῶς, ἐπηρεάσθη ὑπὲρ τὸ δέον καὶ ὑπὸ τοιοῦτου ρωμαντισμοῦ, ὥστε αἰσθημα, εὐρυϊα, ἐμπνεύσεις καὶ ἰκανότης θυσιάζονται, ἀμα κρίνομεν αὐτὸν ὡς Ἕλληνα ποιητὴν. Ἡμεῖς βεβαίως ἐκτιμῶμεν πολὺ τὸν Παπαρρηγόπουλον, ἀλλὰ δὲν μετέχομεν ὄλου τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν ὁμηλικῶν ἡμῶν νέων. Ἡμεῖς οἱ νέοι δὲν πρέπει ν' ἀπαρπαζώμεθα. Νὰ μεμψιμοιρῶσι, νὰ ἀπελπίζονται εἰ ἀνθρώποι δὲν εἶνε πρέπον· ἀλλὰ γενναίως

καὶ καρτερικῶς νὰ ὑποφέρωσι. Πάντες οἱ καταγινομένοι εἰς τὰ γράμματα καὶ αἰσθανόμενοι τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς πατρίου τέχνης δεῖν νὰ γίνωνται ἀπόστολοι ἠθικῆς καὶ ὑγιούς διδασκαλίας, ἀνακουφίζοντες τὸν ἀνθρώπον, ἐξευγενίζοντες τὴν καρδίαν, ὑψόνοντες τὸ αἶσθημα τῆς πατρίδος, τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς θρησκείας· καὶ νὰ μὴ μιμηθῶσι ξένας δοξασίας ἀλλὰ νὰ εἶνε ἀληθῆ τῆς Ἑλλάδος τέκνα· καθότι ἡ νεωτέρα Ἑλλάς δὲν ἐφθασεν εἰς τὴν ὥραν τοῦ ἐνδοιασμοῦ καὶ τῆς ἀπογοητεύσεως.

Ὁ Παπαρρηγόπουλος ἠὲ χαριστεῖτο εἰς τὴν μυθολογίαν. Ἰδοὺ αἱ ὠραιαὶ λέξεις του· «Ἐγὼ δημοσιεύω τώρα δύο μικρὰ ἔπη, τὸν Ὀρφέα καὶ τὸν Πυγμαλίωνα. Ἐχω πολλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον συντεταγμένα. Ὁ σκοπὸς μου εἶναι νὰ ἀναζωογονήσω ἄλλοι ἄλλοι τὴν ἀρχαίαν μυθολογίαν. Νομίζω ὅτι οὐδέποτε ἡ ἀνθρωπότης θὰ φθάσῃ τὴν ἀρχαίαν τῶν Ἑλλήνων πλαστικὴν δύναμιν, ὅτι οὐδέποτε θὰ γραφῶσιν ὠραιότεροι μῦθοι. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἔθνικὸν ἔργον ἂν εἰς τοὺς ἀρχαίους μῦθους, τοὺς δραματικωτέρους ἐξ αὐτῶν περὶ πλεξωμέν νέας ἰδέας καὶ νέα αἰσθημάτων;» Τὸ βεβαίον εἶνε ὅτι ἡ μυθολογία διττῶς εἶνε ὠφίλιμος εἰς τὸν ποιητὴν, ἡ δα-νίζουσα αὐτὸν τὰ ὀνόματα ἢ σύμβολα, ἅ περ στολιζει· ἡ εἰσαγούσα αὐτὸν εἰς τὸ ὠραῖον τοῦ μυθολογικοῦ κόσμου διὰ νὰ λάβῃ τὴν θεϊαν δύναμιν τῆς ἐπινοίας καὶ δώσῃ νεάν ζωὴν εἰς τὰς ποιήσεις, ὡς ἐπραξαν ὁ Φώσκολος εἰς τὰς Χάριτας, ὁ Μαντζῶνης εἰς τὴν Οὐρανίαν, ὁ Μόντης εἰς τὸν Sermonie, ὁ Σχίλλερ εἰς τοὺς Θεοὺς τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ Παπαρρηγόπουλος εἰς τὸν Ὀρφέα καὶ Πυγμαλίωνα. Ὅταν τις εἶνε κάτοχος τῶν ἀρχαίων, δύναται ἄνευ ζημίας νὰ ποιήσῃ χρῆσιν, καθότι ὁ Δάντης ἀπέδειξε διὰ τῶν ἔργων του, ὅτι οὐδὲν ἐξαισιον τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας πρέπει νὰ περιφρονηθῇ, καὶ οὕτω συνδυάζεται ὁ ἀρχαῖος κόσμος μετὰ τοῦ νεωτέρου ὅταν ὁμοῦς ὁ ἐπιχειρῶν νὰ πράττῃ τοῦτο ἔχει τὴν ἀπαιτουμένην ἰκανότητα. Ἀπόδειξις εἶνε καὶ ὁ Γκαίτης καὶ ὁ Αἶνε.

Τῷ 1868 ἐδημοσιεύθη ἡ Ἐκλογὴ συζύγου, μινόπρακτος κωμῳδία, καλλιστη, ἐν ἣ, εὐφυῶς καὶ δικαίως περιπαιζονται καὶ σιγματίζονται τὰ ἐλαττώματα τῶν διαφόρων πολιτευμάτων, διὸ προὔξενησε βαθεῖαν ἐντύπωσιν, πολλάκις ἐδιδάχθη παρ' ἡμῖν καὶ εἰς παντοῖα τῆς Ἑσπερίας θεάτρα.

Τῷ 1871 ἐδημοσίευσε τὴν Ἀγορὰν, ἀριστον δραματικὸν φιλοσοφικὸν ἔργον, εἰς πράξεις πέντε μετὰ προλόγου, ἐν πεζολογίᾳ πλὴν διαπεποικίμενον διὰ ποιήσεων. Εἰς τὴν ἀπελπισίαν τοῦ Κίμωνος ἐξέχει ὁ λυρισμός, καθὼς ἐνιαχοῦ διακρίνονται φιλοσοφικαὶ σκέψεις καὶ ἀττικὸν ἄλας. Εἶνε ἀπότομος ἐνιαχοῦ, πλὴν ζωηρὰ ἡ ἀντίθεσις μετὰξὺ τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας Ἑλλάδος. Ἐργον μεστὸν γνώσεως, ἀλλ' αἱ ἀντικεινωτικαὶ ἰδέαι δὲν εἶνε ὀλίγη. Καὶ ἔπειτα ὁ Κίμων, φαντασθῆτε, αὐτοκτονεῖ διὰ τὴν ἀπιστίαν τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ,

ἦτις καὶ τὸν περὶ τὴν αὐτοκτονίαν.—«Δικαίως, διότι ὁ θάνατος εἶναι γαλήνη, πῖε οἶνον, τὴν πρῶταν θά ἀνήκης εἰς τὴν ἐρῶσιν, ἐξ ἧς περὶ ἠλθες καὶ ἦτις εἶνε ἀθάνατος· θά γένῃς φυτὸν ἢ «ἄνθος.» Ἡ κωμῳδία αὕτη ὅπως εἶνε ἐξ ἐκείνων, αἵτινες δὲν εἶνε ὀρισμένοι πρὸς διδασκαλίαν ἐκ τοῦ θεάτρου, ἀλλὰ πρὸς ἀνάγκωσιν. Εἶνε ναὶ μὲν ἔργον εὐρύες, ἀλλὰ ἐστερημένον τεχνικοῦ κανόνος, ὃν μίγμα, συνιστάμενον ἐκ τῶν πλείστων εἰδῶν τοῦ λόγου.

ὑπὸ τὸ ὄνομα Χαρὰ κ τ ἦ ρ ες ἐξέδωκε τῷ 1870 τομίδιον, περιέχον ἐπιμέτρους ἢ πεζοὺς δραματικῶς διαλόγους εἰς πρῶξιν, ὧν τὰ πρόσωπα, φρουσιν ἑλληνικὰ, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὀνόματα. Ἄλλ' ἂν τὰ μελετήσωμεν καλῶς, δὲν εἶνε οὔτε ἀρχαῖοι οὔτε σύγχρονοι Ἕλληνες. Ἰδὲ οἱ τίτλοι τῶν Χαρὰ κ τ ἦ ρ ω ν· Μεσσαλίνα—Γάμος ἐξ ἀντιλογίας—Νέρων—Ἡ ἐπιστολή—Ἡ Μετριοφροσύνη—Πῶς λησμονοῦσιν ἀλλήλους—Ἡ πρώτη νύξ τῆς αὐτοκρατορίας—Πλάτων—Πῶς διατηρεῖται ὁ ἔρωσ—Τὰ ἐννέα δέκατα τῶν δυστυχῶν.

Προσέτι ἔγραψεν παντοῖα ἄρθρα καὶ ποιήσεις εἰς περιοδικὰ ἰδίως καὶ ἱστορικὰς τινὰς πραγματείας. Εὐφῶς ἐπραγματεύετο τὰ ἀντικείμενα αὐτοῦ. Ὁ θάνατος αὐτοῦ ἦτο ἀπώλεια διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἐπειδὴ ἐκπὸς οὗτο ἦτο ποιητὴς ἦτο καὶ εἰς τῶν λογίων. Τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἔτυγον μεγίστης ὑποδεξιῶσεως, με ἐφράσθησαν δὲ ἐπιφανεῖς ἄνδρες περὶ αὐτοῦ συνέγραψαν, ἐν οἷς καὶ ὁ διακεκριμένος ἡμῶν φίλος καθηγητὴς Κ. Τριανταφύλλης, ὅστις καὶ ἐδίδεν αὐτῷ θάρρος. Ἄς ἀκούσωμεν κάλλιον τὸν ἴδιον Παπαρρηγόπουλον γράροντα πρὸς τὸν Τριανταφύλλην ἐξ Ἀθηνῶν τῷ 1871. «...Φαίνεται ὅτι εἶσαι ἡ κατὰ μῦθόν μου· ἄλλοτε εἰς τὸ πρῶτον βῆμα ἐν τῇ ποιήσει ἐνῶ οἱ σοφοὶ καθηγηταὶ παρεγνώριζον τὰς ποιήσεις μου, σὺ μ' ἐνέπνευσας θάρρος. Πρὸ δύο ἐτῶν εἶς τὸ πρῶτον δραματικὸν ἔργον μου σὺ μὲ ἐνεθάρρυνας· καὶ πῶρ ἐνῶ πανταχόθεν κατηγοροῦμαι ὡς ἀσεβὴς καὶ ἄθεος, ὡς προσημιτῶν τὴν εἰδωλολατρείαν τοῦ χριστιανισμοῦ, σὺ διὰ τῆς νέας ἐπιστολῆς σου μ' ἐνέπνευσας καρτερίαν...» Καὶ ἐν ἄλλῃ ἐπιστολῇ «... Ἐπιθυμῶ νὰ μὲ εἰπῆς τὴν γνώμην σου, ἦτις μὲ εἶναι πολὺτις καὶ μάλιστα ὅταν ἀναλογίζωμαι, ὅτι εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἐν Ἑλλάδι οὐδεὶς ἐγνώριζε τὰ ἔργα μου τῆς ποιήσεως, σὺ μ' ἐνεθάρρυνες· ἴσως ἀνεῖ σου ἤθελον παρατιθήσει τὴν μούσικον ἦτις ἐν τῷ χρόνῳ καταναλίσκει καὶ τὴν ζῶην καὶ τὴν καρδίαν.

«Γράφε με σὲ παρακαλῶ συνεχῶς· αὐτὸ μὲ παραμυθεῖ· ἂν δὲν ἐφοβούμην μὴ σὲ πλῆξω, ἤθελον σοὶ διηγηθῆ πόσας πικρίας ὑφίστανται οἱ ἀνθρώποι τῶν γραμμάτων ἐν Ἑλλάδι.» 1)

Σ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

1) Ὅρα Garlato—Pigmalione κτλ. Βενετία 1881, ἐνθα εἶναι δημοσιευμέναι ἐπιστολαὶ τινες τοῦ Παπαρρηγόπουλου.